Hallituksen esitys eduskunnalle opintoetuuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Sivistysvaliokunnan kuuleminen 1.10.2026

SAMOK

Opintotuen nykytila

Opintorahan määrä: 279,38 e kuukaudessa

Asumislisä suurimmillaan asuinkunnasta riippuen: 296, 248 tai 216 euroa kuukaudessa

Opintolainan valtiontakaus Suomessa opiskelevalle: 850e kuukaudessa

Käytettävissä olevat opintotukikuukaudet ammattikorkeakoulussa:
210 op/ 3,5 vuoden tutkinto: 35 tukikuukautta
240 op/ 4 vuoden tutkinto: 39 tukikuukautta
270 op/ 4,5 vuoden tutkinto: 44 tukikuukautta

Lisäksi opiskelija voi saada opintotukiajan pidennyksen 9 kuukauden ajalta hyväksyttävän syyn perusteella. Pidennyksen voi saada vain silloin, kun opiskelijalla on edelleen kaikkiin korkeakouluopintoihin tarkoitettuja tukikuukausia jäljellä. **Kaikkiin korkeakouluopintoihin tarkoitettuja tukikuukausia on yhteensä 54.**

Hallituksen esittämät korjaukset opintotukilakiin, joista tulee pitää kiinni

- Lapsikohtainen huoltajakorotus
- Joustot harkinnanvaraisesti myönnettävien opintotukikuukausien osalta:
    - Jatkossa tukiaikaa voitaisiin pidentää 9 tukikuukaudella esimerkiksi ulkomailla opiskelun, kilpaurheilun tai alanvaihdon perusteella.
- Opintolainahyvitykseen oikeuttavan opiskeluajan pidentämisen uudet joustot:
    - Jatkossa myös lääkärin diagnoosi riittäisi perusteeksi opintolainahyvityksessä huomioitavan opiskeluajan pidentämiseen.

Nämä asiat vaativat edelleen korjaamista

- Yksinkertainen ja ymmärrettävä tukijärjestelmä
- Opintorahan ja asumislisän riittävyys suhteessa opiskelijoiden elinkustannuksiin
- Opiskelijoiden velkakehitys
- Toimeentulotuen käytön ehkäiseminen

SAMOK näkee, että opiskeluaikaisen toimeentulon parantaminen on välttämätöntä

- Useampi kuin joka toinen korkeakouluopiskelija oli Eurostudent 9 -tutkimuksen mukaan kokenut vähintään jonkin verran toimeentulovaikeuksia
- Opintolainan takaisinmaksuvaikeudet ovat lisääntyneet, mikä näkyy erityisesti Kelan takausvastuumenojen kasvuna.
- **Suomen opiskelija-asuntotarjonta ei riitä kattamaan opiskelijoiden asuntotarpeita.**
    - Ammattikorkeakouluopiskelijoista vain 13 prosenttia asui opiskelija-asunnossa ja 46 prosenttia vapailta markkinoilta vuokratussa vuokra-asunnossa vuonna 2025 (Eurostudent 9).
- Korkeakouluopiskelijoiden yleisimmät syyt opintojen viivästymiselle olivat työssäkäynti, työläät tai vaativat opinnot sekä toimeentulo-ongelmat. **Toimeentulonsa vaikeaksi kokeneista liki 40 prosenttia arvioi, että taloudellinen tilanne todennäköisesti viivästyttää heidän valmistumistaan.**

Opintotukikuukausien määrän lisääminen ennaltaehkäisisi toimeentulotuen käyttöä ja edistäisi tutkintojen loppuunsaattamista

- Kelan mukaan marraskuussa 2025 perustoimeentulotukea sai 8 680 opiskelijaa.
- Vuoden 2026 maaliskuussa 1825 toimeentulotukea käyttävää opiskelijaa sai kehotuksen ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi. Huhtikuussa 856 opiskelijan toimeentulotuen perusosaa alennettiin siksi, etteivät he toimineet ehdotetulla tavalla. Työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen olisi tarkoittanut opintojen keskeyttämistä.
- Tukikuukausien on mahdollista loppua kesken, vaikka opiskelija edistäisi tutkintoaan tavoiteajassa.
    - **Esimerkki:** 240 op laajuista tutkintoaan suorittava Leena voi käyttää tutkintoonsa 39 tukikuukautta. Jos Leena käyttää opintotukea myös kahden kesän ajan, loppuvat tukikuukaudet kesken neljännen opiskeluvuoden aikana, koska kesäajan toimeentulon turvaaminen ei oikeuta opintotukiajan pidentämiseen.
- Tukikuukausien lisääminen auttaisi siis erityisesti niissä tilanteissa, joissa opintotukikuukausia on käytetty kesäaikana, opiskelualan vaihtaminen on tehty ensimmäistä opiskeluvuotta myöhemmin tai uusi tutkinto-ohjelma on laajuudeltaan ensimmäistä aloitettua tutkintoa pidempi.

Opintolainahyvitykseen ehdotettuja muutoksia syytä tarkastella uudelleen

- Opintotukea esitetään muutettavaksi siten, että opintolainahyvityksen määrää laskettaessa opintolaina otettaisiin huomioon täysimääräisesti nk. “suojaosan jälkeen”. Tämä on hyvä korjaus nykytilaan.
- Lainahyvitys myönnettäisiin kuitenkin vasta siitä opintolainan määrästä, joka ylittää 8000 euroa. Tämä tarkoittaa, että moni opiskelija ei jatkossa saisi lainkaan lainahyvitystä tai lainahyvityksen määrä jäisi nykyistä vähäisemmäksi.
- Esitetty porrastus oikeuttaisi määräajassa valmistuvan opiskelijan 30 prosentin lainahyvitykseen ja tavoiteajassa valmistuvan 45 prosentin lainahyvitykseen.
- SAMOK näkee, että 8000 euron vähimmäislaina sekä hyvityksen porrastaminen ovat huomattavia heikennyksiä opiskelijoille ja kannustavat ottamaan suurempia taloudellisia riskejä.

Esimerkkejä ehdotetun opintolainahyvitysmallin vaikutuksista*

Olli Opiskelija, opintolainaa yhteensä 17 000 euroa.

Nykyinen malli oikeuttaa 4120 euron opintolainahyvitykseen ***riippumatta siitä, valmistuuko opiskelija määräajassa vai tavoiteajassa.***

Uusi malli
Tavoiteajassa: 4050 euroa (-70 euroa nykytilasta)
Määräajassa: 2700 euroa. (-1420 euroa nykytilasta)

Tiina Tradenomi, opintolainaa yhteensä 27 200 euroa)

Nykyinen malli oikeuttaa 4120 euron opintolainahyvitykseen

Uusi malli
Tavoiteajassa: 7000 euroa (Hyvityksen enimmäismäärä)
Määräajassa: 5760 euroa

Liisa Lukutoukka, opintolainaa yhteensä 8 500 euroa.

Nykyinen malli oikeuttaa 2 400 euron opintolainahyvitykseen.

Uusi malli
Tavoiteajassa: 225 euroa (-2175 euroa nykytilasta)
Määräajassa: 150 euroa. (-2250 euroa nykytilasta)

Iivari insinööri, opintolainaa yhteensä 11 000 euroa.

Nykyinen malli oikeuttaa 3400 euron opintolainahyvitykseen.

Uusi malli
Tavoiteajassa: 1350 euroa (-2050 euroa)
Määräajassa: 900 euroa (-2500 euroa)

*Esimerkit perustuvat 210 op laajuisiin AMK-tutkintoihin

SAMOKin ehdotukset opintotuen kehittämiseksi:

- Opintorahaan ja asumislisään tehdään tasokorotukset
- Opintotuen asumislisä sidotaan opintorahan tavoin kansaneläkeindeksiin
- Opintotukikuukausia lisätään ensisijaisen etuuden käytön edistämiseksi.
- Ehdotuksesta opintolainahyvityksen porrastamiseksi luovutaan ja hyvitys lasketaan siitä opintolainan määrästä, joka ylittää 2500 euroa.
- Opintolainahyvitykseen oikeuttavaan tutkinnon suorittamisajan pidentäminen mahdollistetaan myös ulkomaan liikkuvuusjakson, kilpaurheilun tai opiskelualan vaihtamisen perusteella. Tällöin joustot olisivat linjassa opintotukiajan pidentämiseen tehtyjen joustojen kanssa.

Lisätietoja:

Sosiaalipolitiikan erityisasiantuntija

Erica Alaluusua

erica.alaluusua@samok.fi

044 773 1854